

Szerkesztési iroda és kiadóhivatal:

PÜSP. LYC. NYOMDA

Novák Ferenc-ter

hová minden küldemény intézendő.

Hirdetések csak a díj előleges beküldése mellett közölhetnek

GYULAFEHÉRVÁR.

Politikai, társadalmi és szépirodalmi hetilap.

MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN.

Előfizetési feltételek:

Egész évre, házhoz küldve .... 4 frt

Félévre ... .. 2 „

Negyedévre ... .. 1 „

Egyes szám ára 8 kr.

Az ipar hanyatlásának egyik oka.

Napjainkban a nemzetek nem békés természetű mozgolódásait napról-napra észlelhetjük. A népek összes erejüket úgy szólva, haderejüknek emelésére és megszilárdítására fordítják, mindenik a maga intentiojának megvalósítása szerint. Egyik azért, mert előnyököt akar nyerni a többiek felett, másik azért, mert félti a békét, melynek hatása alatt anyagilag és szellemileg oly szép eredményeket érhetett el, mi ez alkalommal azon hatásra akarunk rámutatni, mely az iparra súlyosodott mindannyiszor, valahányszor a népek fegyverrel tüzték egymás ellen.

Mint minden szabad fejlődésnek, ép úgy az iparra is a dühöngő háború volt a legnagyobb ellensége. A mit a szorgalmas kezek évtizedeken keresztül nagy fáradsággal, az ész és tehetség megfeszítésével az emberiség előnyére létrehozta, azt rövid néhány óra alatt a romboló háborúk elemei tönkre tették. Ott, a hol mesterségek üzettek, virágoztak és ez által az állami lét biztos alapokra fektetett, azonnal pusztaság állott be, hogy a háború kitűzte zászlaját.

A háború dühöngése nem elégszik meg azal, hogy a munkás kezéket a hasznos foglalkozástól elvonja, — nem elégszik meg avval sem, hogy saját embereinek sorában pusztításokat viszhöz és addig dühöng, míg önönmagát fel nem emészt: hanem vadul rohan azokra is, a kik munkájuk által életét elemét képezik az államnak és lerombol mindent, a mi hasznos.

Ilyen áldozatul esik háborúk alkalmával az ipar is. Igaz ugyan, hogy minden korszak megadta a háborúk árát, sőt birodalmak és nemzetek megfizették életökkel, ha háborúk által tönkre tették iparukat; azonban ez a dolog mitsem segített; sőt a modern és a „művelt“ népeknek még visszariasztó példa gyanánt sem és az „felvilágosodott“ Európa épen a háborúk nyomasztó terhe alatt a roskadáshoz közeleg, és csupán a könnyelműnek és frivolnak tartott új világ birta letiporai a háború hidrátját.

Ha visszapillantunk, látjuk, hogy a római birodalom alapjában tönkrement és helyébe az általános nyomor állott be; mert iparát és kereskedelmét háborúk és dulakodások által tönkretette, kipusztította. Ezen római pusztítás után alig volt már Európában ipar; és következményeként annak, hogy nem volt ipar, a feneketlen nyomoruság állott be. A megélhetés csak sok, sok év múlva vált lehetségessé, akkor, midőn az ipar megint fejlődni kezdett.

Hogy mennyire képes a háborúk démonja az ipart tönkre tenni, ezt leginkább a középkor kezdetén tapasztaltuk. Ezen korszaknak tulajdonképeni főszereplőjét a háborúkban kell keresni. Háborúk folytán ekkor keletkezett a nemesség ellenségeskedése a polgári osztály ellen, mely sajnálatunkra mai napig is többé, kevésbé fentartotta magát és ezer, meg ezer ember hasztalanul fáradozik annak eltávolításán.

Ekkor keletkezett a zsidók türelmetlen és sok esetben fanatikus elnyomtatása; ezen korszakban graszál — a mint fentebb láttuk — a czéhrendszer is; a közlekedés, eszközök apadtak, — szóval ezen korszakban a háborúk tettek tönkre mindent és így az ipart, kereskedelmet, sőt még magát a polgárságot is.

A háborúk annyira fejlődtek, hogy már a görög és rómaiak korától kezdve tökéletes háborútan, haditudomány fejlődött ki, mely a fanatikus keresztsháborúkban át mindig új és új iskolákat teremtett: VI. Frigyes, I. Napoleon, a Lengyelország ellen vívott küzdelem, és legújabbán a németek alatt 1870—1871-ben, — mely korszakok mindegyike csak arra emlékeztet, hogy mindannyiszor a nemzetek nyomorba ejtettek és pedig azért, mert az ipar a háborúk miatt mindannyiszor elpusztult. — Az új kor már megint annyira haladt, hogy a legkisebb európai államocskák sem képesek hadügyminiszter nélkül lenni; holott önálló iparminiszteriumot felállítani, még oly közép nagyságú államok sem tartják szükségesnek, a minő Magyarország.

Hogy az egyes nemzetekre minő kiszámít-

hatatlan károkkal és hátrányokkal jár a háborúk viselése, vagy pedig csak a katonaság tartása, kitűnik leginkább abból, hogy még oly publicisták is, a kik a háború jogosultságát bizonyítgatják, kénytelenek azt mégis elítélni. A háborúk — mondja Rüstow — tagadhatatlanul a legveszélyesebbek az emberiség fejlődésére, mert a háborúk elpusztítják a földeket; megteremtik a szoldateskát, mely semmi egyebet nem ösmer mint rabló háborút, melynek kártékony hatását pl. Németország a harminczéves háború óta mai napig is érzi; — a háborúk megröntik a nemzedékeket olyannyira, hogy pótlásul egészséges utónemzedéket reményelni sem lehet.

Ha még elgondoljuk tovább, minő pusztítást visznek véghez a győzedelmes hadak a békés polgárok vagyonán, — ha tekintetbe vesszük, mily összegeket kell a szorgalomnak és munkának a „legitim hadászatra“, és az esetleges hadisarcra fizetni — akkor fogalmat alkothatunk magunknak arról, hogy mily arányokban hátrányos a háború az iparra nézve.

Sok drasztikus példával lehetne a történelemből illusztrálni, hogy mily akadályos volt a mindenkori háború az iparnak. Azonban rövidség okáért csak hazánk néhány példájára akarunk utalni.

Legszembeszökőbb példa erre nézve a Mátyás király korszaka, melyben nagy alak, nemcsak a művészetet és tudományt, de a mesterségeket is rendkívüli módon pártolta; és mégis az ipar, dacára a gondos ápolásnak, épen e korszakban, midőn legjobban támogatott, nem birt lendületet kapni: mi egyedül a folytonos háborúknak, és bent az országban ezek által keletkezett azon ellenségeskedésnek tulajdonítható, melyben a főnemesség a polgárság ellen akkor gyönyörködött. Az iparnak a legmagasabb pártolás sem használt akkor, midőn háborúk dúltak a népek kebelében és pusztították az ország vagyonát.

A háborúk legnagyobb ellenségei voltak

*] W. Rüstow, Der Krieg etc.

A „GYULAFEHÉRVÁR“ TÁRCZÁJA

Utazás Bécsből Budapestre.

Franciaiból fordította: dr Veress.

Bécs-Budapest közti vasút vonalon vagyunk. Egy másodosztályú kocsiba ép az elébb szálla be bizonyos borotvált arcú, elég gondos öltözékű uraság, melyben hozzá találóan már is el volt helyezkedve a szőke barkóju, de felső állán nagy műgonddal szőrmesített „fac simile“ kedves kolléga.

Jeles uraink szokásosan üdvözlik egymást.

A vonat döbörög.

I. Utas. Nem leszek alkalmatlan, uram, ha rágyujtok?

II. Utas. Óh világért se. Sőt ellenkezőleg, füstöljünk mindketten!

Kész udvariasággal ugyan egy időben mindketten zsebjeikből előhúzzák szivartartójukat, s elkezdik egymást kinálgatni.

Az első utas suttyomban meggipsantja az elébe tartott szivartartót. — Hü... bárói korona... hiszen, ez báró... .

A második utas hajlongása közben szemügyre veszi a cigárról duzzogó finom bőrtárcsát, mely neki lett nyújtva, és sok millionon... grófi korona diszeleg rajta... Vesz egy szivart. Köszönöm gróf ur!

I. Utas. Szolgálatjára báró ur!

II. Utas. Cigárról kitűnök, bizonyára gróf ur Havannából hozta.

I. Utas. Bajszsza alatt, ami hiányzott, Havannán... e miféle alakatlan állat, lehet?... de a végén is valami... — hangosan — igen, oh igen! Havanna-

neno... Istenem — zavarodottan — ki annyit pipál, mint én, az a csetnekit is olyan ni... Havannának nézi... .

II. Utas. Én szivaraimat egyenesen Port-Said-ból hozatom.

I. Utas. Monologizálva... ismét egy új név! — hangosan — Ez iziész dolga; én a Havannát leg-többre becsülöm.

II. Utas. Kérem sziveskedjék a czimet megadni, valóban az ön fajtái milliószor jobbak, mint azenyémek.

I. Utas — magában. — Adhatnék képzelemalkotta czimet... Rangosan hizelegve jónak látja beszéd tárgyát változtatni... Nemde, báró ur, jól esik az utazás?

II. Utas. Kitűnően izlik, gróf ur.

I. Utas. Báró ur messze szándékszik?

II. Utas. Messze? Ej, ma napság mi van messze számomra, ki életem nagyobb részét utazással kamatoztattam, hely határ különbség már nem is gondolható. Megyek mulatni Budapestre, s aztán tovább nézek. Tudja is az ember hol áll meg egykoron! Ismeri gróf ur Budapestet?

I. Utas. Hogy ne! ott hosszas ideig tartózkodtam. Ismerem Budapest minden jockey-clubját... nemes és nagylelkű urak... zsidó mágnások... akarom állítani: nincs zsigori Budapestben. Ah, ott jól lehet élni. Istenem gróf F... cs, gróf Z... y, gróf K... y, gróf Sz... y, szóval az egész kompániát, km! Én is a klub-ból vagyok, három kemény esztendeig lakám én ám Tiszáék városában... .

II. Utas. Alattomban egész figyelmesen megtekintve „tudós kameráját... . En láttam már ezt a jó madarat, de hol is láttam?... lám csak gondolkozzunk... Uhum... Isten irtalmazzd neki; ez a

gentleman dendi lebzselő klub nadrágos bérese... .

Igen, okvetlenül annak kell lenni, mert felhozott három éve is határozottan erre vall. Éppen három éve, hogy urammal Budapestben voltam, és egész éjjel a kocsi várva reggel uramat abhololni kényszerítettem, természetesen kerek járművön s akkor ez a borjulenomat falatokat hordott fel... . Hogy tall! . . . Igen, én is voltam Budapestben, ép 3 éve annak, s „egy általában“ szivesen látott vendég voltam a nemés klubban. Az urak engem mind színörölszínre ismernek, azaz mindnyájan ismerjük egymást; sőt mi több tegeznek is... . illetőleg — magát javítva — kölcsönösen „tegezzük egymást. S mivel ez a modernkor szokása, tegyük úgy mi is, tetszik ez neked, ajtatos gróf?

I. Utas. Legyen, legyen! Minő nagylelkűség! —

II. Utas. És te hová mégysz? Sokáig voltál Bécsben?

I. Utas. Oh elég hosszasan, állásomat kellett betöltenem, mely igazán magas volt!

II. Utas. Ah, te hivatalban voltál! Volt időd erre. Talán valamelyik törvényrendszabály-hatóságot megölő miniszteri szaktalan szakosztályban... . például köz-közlekedés, akarom mondani: közmunka keresés, tanácsost kerülő fizetéses szakmában?... . Hej hmm! én is voltam valaha miniszter tanácsosa... . de uramat elküldöttem rákászni a Tiszába... . mert szolgálni unalommal az unalomnak... . ez, ez, ez nem megy.

I. Utas. Lásd, izlésed tökéletesen azonos az enyémmel. Részemről ohajtanék mézes-rózsás életet folytatni, és lehetnem is, de hidd el, a semmi tevé-

... . de uramat elküldöttem rákászni a Tiszába... . mert szolgálni unalommal az unalomnak... . ez, ez, ez nem megy.

I. Utas. Lásd, izlésed tökéletesen azonos az enyémmel. Részemről ohajtanék mézes-rózsás életet folytatni, és lehetnem is, de hidd el, a semmi tevé-

... . de uramat elküldöttem rákászni a Tiszába... . mert szolgálni unalommal az unalomnak... . ez, ez, ez nem megy.

I. Utas. Lásd, izlésed tökéletesen azonos az enyémmel. Részemről ohajtanék mézes-rózsás életet folytatni, és lehetnem is, de hidd el, a semmi tevé-

... . de uramat elküldöttem rákászni a Tiszába... . mert szolgálni unalommal az unalomnak... . ez, ez, ez nem megy.

I. Utas. Lásd, izlésed tökéletesen azonos az enyémmel. Részemről ohajtanék mézes-rózsás életet folytatni, és lehetnem is, de hidd el, a semmi tevé-

ugyan mindent az iparnak és a tisztességes munkának; de Magyarországon a vad török hordák, melyek százával pusztították a falvakat, városokat, és a lakosságot százezreivel lánczra verették és rabszolgaként eladták, vagy pedig törökországi jószágokra, mint barmokat betelepítették: — nálunk a török uralom tökéletesen tönkre tette az eredeti magyar ipart.

Hazánkban az akkor virágzó ipar különösen azért pusztult el, mert a fékezetlen török vadság, midőn 1526. aug. 29-én ozmán csordáival a haza földjét elárasztotta, éppen az iparúzó népet százezreként fűzte rabbilincse. Maga Ibrahim budai basa 1599-ben 13 ezernél több lakost fűzött rabszolgáira.*)

Oly kevés volt az országa lakosság, hogy lehetetlennek mutatkozott a legszükségesebb pontokat is vele benépesíteni. Városok és falvak elpusztultak, áldozatul estek a török vadságnak. Az iparnak minden nyoma eltűnt, mert hiszen mér földenként még élő lényt sem lehetett találni. Csak a véghetetlen pusztaság honolt a nagy síkságban.

Az ország eredeti lakosságának nagy része elpusztult és csak a messze eső hegyes vidékeken lakók vonszolták nyomorult életüket. Csak későbbi időkben, a vad hordák eltakarodása után lehetett az ipart idegen telepítvényesek által valahogy lábra állítani. Az idegenek bejövételével némiképp segítve volt a dolga, hanem ebből meg a baj az volt, hogy az idegenek idegen szellemet is honosítottak meg hazánkban, mely nem nagy hasznára vált a magyar ipar fejlődésének, de még kisebb hasznára szolgált magának az államnak.

IRODALOM.

* Az 1000-dik novella jubileuma vidéken. Vértesi Arnold összes munkáiból az 1000 elbeszélés vállalatában megjelent a 10-ik füzet s a borítékon a közönség tájékoztatására a jutalom tárgyak a bekötési táblákra vonatkozó tudnivalókat közli. Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy Vértesi Arnoldot, ki a magyar elbeszélő irodalom terén hallatlan eredményeket ért el, s páratlan termékenységet fejtett ki, több nagyobb vidéki városban is jubileumok rendezésével tisztelik meg. A „Szatmár“-ban olvassuk a következő sorokat: „A helybeli gazdakör, mely társaságunk élénkítése céljából felolvasó estélyek rendezését tűzte ki egyik feladatául, f. hó 14-én tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy Vértesi Arnoldot, a kitűnő elbeszélőt, a mult hetekben 1000 dik novellája fölolvassága alkalmából a magyar irodalom ünnepeltje volt, meghívja azon célból, hogy téli estélyeit nagybecsű felolvasásával megnyitni szivesked-

* Istvánffy, Hist. R. Hung.

hogy az ember valami izetlen üzemet üzzön. Szép állás van számomra kilátásban, melyből nagyon nagy jövőt reményelek.

II. Utas. Valami fellengzős politikai sikert?

I. Utas. Ez még mély titok, tovább nem szabad fejteget nem.

II. Utas. Elöttem is kecsegtető határvonal nyulik ki, de mivel ez holmi államtitkári állást érintget a francia zseni szerint, „il me faut tenir mon bec ferme“ vagy is szemérmes Tiszánk nyelvén tartóztatni kell habarómat.

I. Utas. Köztünk megkövesült a viszonyok izasztó azonossága. Mit mondassz ehhez. — Magában? — Hogy füllent ez a báró s peczesl de még csak akkor nyujtaná ki öles száját, ha tudná, hogy én mi, az az: ki vagyok? Ugy rémlík elöttem, hogy én ezt a nebulót még láttam, de hol is láthattam? . . . Igen, már, felleléksem, ez a pára, érdemes inassa az érdemtelen M. . . ky zsidók kezébe jutott végzett föld-birtokos grótnak; annak a vén részeges Károlynak, kit a jockey-klub-ból mindig holtrészegen kelle haza cipelnünk, akár mint egy kékvérű czimeres utánvét málhát . . . . .

Hanem pajtás, tovább ne csaljuk a világot! Tegyük félre az inkognitót kereken, de határozottan! — Hangosan! — Mi neved barátom!

II. Utas. Mond te először a tiédet!

I. utas. — szemét hunyoritva, — őszintén kijelentem, én Jancsi legény vagyok!

II. Utas. Mint éppen jó magam, nő e valóban elérzékenyítő igazság! Jer keblemre szívem Jancsija, múlassunk lelkünkben, porba rugva még nem is ör-

jék. Vértesi ez alkalommal a gazdakör ünnepélyesen fogja fogadni s úgy a fogadtatás, mint az ünnepély rendezésére bizottságot küldött ki. Vértesi a szives meghívást örömmel elfogadta s a vendégszerető szathmáriak körében december hó első napjaiban megjelenik, hogy ott egyik legújabb novelláját felolvassa. Ugy haljuk, hogy még több városban is mozgalmat indítottak már, hogy Vértesit egy jótékonycélú felolvasásra megnyerjék. A Vértesi 1000-ik novellájának országsszerte megünneplésében, mi az irodalom iránti érdeklődés felbredését látjuk, s csak örvendünk lehet, hogy a hazai irodalom kitűnőségei az ő nagy érdemeiket megillető kitüntetésekben részesítettnek.

NAPI HIREK.

Gyulafehérvár, nov. 27-én.

— **A Mátyás-szobor** tárgyában Kolozsvártt nov. 25. Sigmund Dezső országgy. képviselő elnökletével a végrehajtó bizottság által kiküldött albizottság gyűlést tartott, melyen a dr. Szabó Gyula által kidolgozott ügyrend javaslata elfogadtatott. Elhatározatott, hogy legközelebről, valószínűleg még a jövő hó elején ki fognak bocsátatni az adakozásokra való felhívások.

— **Huszonöt éves jubileum.** T a k ó Béla városunk marosportusi részének r. kath. lelkésze a mult hetek egyik napján egész titokban mondotta el reggeli 6-7 óra között a helyi székesegyházban ezüst miséjét. Ezelőtt 25 évvel itt mutatta be első miséjét a mindenhatónak, áldást kérvén életpályájára. Ennek emlékét ünnepelte szerénységénél fogva egymagában az ezüstmisével, de nyomára jöttünk a titkolódzásnak s most itt palam ett publice kijelentjük, hogy mi is szívesen ünnepeltünk volna vele, egyesítvén saját imánkat az övével, hogy az ég a következő huszonöt éves működést is áldja meg minden jóval mit halandó ez életre s a jövőre elérhet.

— **Az Ipariskolai bizottság** f. hó 26-ikán ülést tartott s kimondotta, hogy ezentul minden hó végén rendes ülést tart és utasította az iskola igazgatóságát, hogy minden ügyet ezen bizottsághoz terjeszsen be jóváhagyás esetleg további intézkedés megtétele végett. Ezentul tehát az iskolai kimaradások is első sorban ezen bizottság elé fognak kerülni.

— **Lelkészi beiktatás.** Említettük már, hogy Manchen György ev. luth. lelkészt egyházközsége f. hó 21-én iktatta be a lelkeszi hivatalba. Kiegészítési. még elmondhatjuk, hogy a szertartást a kolozsvári és szászsebesi lelkészek végezték s a szertartások alatt műkedvelőkből álló négyes kar énekelte. Az énekek közül különösen sikerült a Bethoven-féle „Isten dílcsoéje“ című, melyben a solokat Dörr Fritzi és Zhorszki kisasszonyok Szászsebesről s Strasser Gyula és Kirschner Dániel urak énekeltek. A beiktató beszédet a kolozsvári és a megáldó imát a templom kulcsainak átadásával együtt a szászsebesi főlelkész mint espereshelyettes végezte. Legvégül a beiktatott

lelkész áldotta meg a jelenlévőket, kik között ott láttuk a helyi c. és kir. katonaság előkelőségeit és a római katholicusok kanonok-plebánosát is. A szertartás végeztével a beiktatott lakásán a helyi ev. luth. nőegylet fejezte ki jó kívánságait. A diszebédén mintegy 80 teríték volt lefoglalva, köztük nők is s a katonai zenekar játszott. A toasztok közül megemlítjük Mautsch szászsebesi lelkészét, melyet a király ő felségére és az uralkodóház tagjaira mondott, városunk polgármesterét, melyben az újonnan beiktatott lelkész éltette. Ezek után mondott még a szászsebesi főlelkész városunk előjáróságára, a kolozsvári lelkész a katonaságra, Tribusz Gusztáv kir. ügyész a vallás egyenlőségre Dr. Elekes Victor helyi ev. ref. lelkész a testvéregyházakra, Arcz Gusztáv az ev. luth. nőegyletre és annak elnöknőjére Mégai Eliz nagyságára. Eiterve volt a helyi presbiterium és annak főkuratora Salmen Frigyes stb. A társaság d. u. 5 órakor jó kedvben oszlott szét.

— **Gróf Bánffy Béla**, képviselőházi alelnök az erdélyi részek egyik vezérférfia, szentmihályfalvi jószágán, idült hashártyabántalomban elhalt. Hült temeit e hó 21-én Kolozsvárra szállították s ravatalát a belfarkasutczai ref. templomban állították fel. Az országgyűlés több tagu küldöttséget küldött a temetésre s a koporsót az elhunyt gróf számos rokonságától, jó barátaitól s testületektől küldött koszoruk díszítették. A templomban Szász Domokos püspök tartott méltó gyászbeszédet, a házsongári temetőben pedig dr. Dárday Sándor, kerületünk országgyűlési képviselője méltatta az elhunyt közpályán szerzett érdemeit s tartott fellette megható bucsubeszédet. — Nyugodjanak békévelporai!

— **Báró Wesselényi Ferenczné** meghalt. Az erdélyi arisztokrátiának egy kiváló nőtagja, öz. br. Wesselényi Ferenczné, ki az előkelő társas életben kiváló szerepet játszott, f. hó 25-én d. e. 11 órakor szívhűdés következtében elhunyt. Hetvenöt éves volt. Szívjóságát éreztette mindenha azokkal, kik segítségére szorultak. Most három éve maradt özvegyen s ez idő óta még nagyobb mérvben gyakorolta a jótékonyt. Diszes ravatala a főtéri Wesselényi-házban volt elhelyezve s a Bánffy, Wesselényi és Behlen-családok koszorukat küldték koporsójára. Az elhunyt rövid ima után átvitték Drágra és ott a családi sírboltba helyezték el díszes, üvegfedelű márkoporsóban, néhai férje mellé.

— **Uj képviselő.** A kézdi-i választókerület Kézdi-Vásárhelyt nov. 26. választott uj képviselőt az elhunyt br. Kemény Gábor helyébe. Orsz. képviselővé — ellenjelölt nem lévén — egyhangulag gróf Nemes János kiáltott ki.

— **A nagyenyedi Bethlen-főiskola ifjusága** Elekes László elnökle alatt tartott közgyűlésében kimondotta, hogy szokásos bálját 1889. január első felében tartja meg.

— **Nekrológ.** Görgői Képes Ferenczné — szül. Nagy Ilona, — élte 29-ik évében hó. 13-án Abrudbá-

reték vegyülni a csöcselékekkel, szenes kupét meg nem tudtam kieszközölni . . . .

II. Utas. Hiszem, hiszem, de e tekintetben is mennyire hasonlít egymáshoz sorsunk. Mi igazán egymásért születünk. De hatótól is ám reám mindjárt első találkozáskor.

I. utas. De hát még te! Olyan kinézésed van mint egy urnak. Csak az a borotvált pofatesz egy kis sé gyanussá.

II. Utas. Most a bajusz többé nem divat! Például az angolok egészen razirozzák magukat.

I. Utas. Igaz, már van a miről gondolkozom. Hát tégedet világon való éltedben, borotváltak-e meg alaposan?

II. Utas. Én tényleg csak második állomásom miatt lettem angolszász, pardonnez német.

I. utas. Semmi sem akadályozhatja a kortársakat, hogy egymást derekasan megismerjék; tudod mit, Magyarországon vagyunk, adjunk egy magyar „padot“-bankot, hogy az idő jobban teljék . . . .

II. Utas. Van kártyád?

I. Utas. A klubnak szokása . . . . . úgy hiszem, lesz, huzzódj csak tovább . . . .

II. Utas. Ha szived, illetve ha gyomrod óhajtja pajtás menjünk be először a legközelebbi állomáson a „dining car“-ba, egy pohár keserű, hidd el virágzóvá teendi játékkunkat . . . .

I. Utas. A mint neked tetszik, lelkem borostyánja . . . . . De hiszen ez már Budapest. Tudod mit? adjuk meg a világ előtt ezután is czimeinket.

II. Utas. „Meltótassek gróf úr!

I. Utas. Utánnam báró úr!

nyán elhalt. Benne Képes Ferencz Abrudbánya pénztárnoka egy forrón szeretett kedves nőt és 5 gyermek anyját vesztette el. — Áldás emlékére!

— **Nekrológ.** Folyó hó 20-án halt meg Magyar-Igenben id. Szabó József, ki huzamos ideig az egyházfőnökséget vitte a magyarigeni ev. ref. templomban. Az 1848. évben a Magyarigenben lefolyt borzalmaknak egy élő krónikája volt az öreg, miután ő is egyike volt azon magyaroknak, kik a halálra voltak szánva a fanatizált tömegektől. Ő is ott volt a többiek között azon emlékeztető pinczében, a honnan egyenként hurczolták őket halálra. A többivel együtt őtet is leagyalták, de ő csak eszméletét veszítette el, melyet később visszanyerővén, a lemészároltakat őrző s emberiebb gondolkozásu egyének által megmentette. Derék, becsületes, munkás és mindvégig vallásos ember volt az elhunyt, ki az urnak is sok ideig szolgálgán, az öreg Simeonnal elmondhatta: mostan Uram bocsásd el a te szolgádat!

— **Az „Erdélyrészi Házipar- és Iparfejlesztő Egylet”** fennállása óta már sok irányban tanúsított elismerésre méltó munkásságot s a választmányok illetve az egylet intézőinek a közönség nagy köszönettel tartozik, magában véve azon üdvös tényért is, mely szerint ezen egylet Kolozsváron egy női iparskólát létesített és tart fenn. Hogy ezen iskola céljának minél szélesebb körben feleljen meg, ez utóbbi napokban egy terjedelmes átiratban keresi meg a választmány az erdélyi megyéket és törvényhatóságokkal bíró városokat, hogy ezek csekély 150 frtos évi költség mellett küldjenek egy-egy tanulni és dolgozni szerető lányt az intézetbe, mely összegért az egylet gondoskodni fog a növendékek tanulásáról, felügyeléséről, lakásáról és ellátásáról. — Az alispánok és illető polgármesterek kezébe van letéve a megye vezetése s ha ezek az ily nemes irányú mozgalmak mellett legkevésbé is fáradoznak, csak kötelességüket teljesítik s megyéjüknek nagy szolgálatot tesznek. Felhívjuk a közönség figyelmét ezen üdvös intézkedésre, melyről alkalmilag bővebb értesítést is fogunk adni.

— **Az égő lámpagyújtógató.** A piacunkat oly szépen bevilágító, különben ártatlan természetű kandellabe rek f. hó 27-én megcsufolták felgyújtjuk vigyázatlanságát. Ugyanis ez előbb meggyutotta a lámpát s aztán a kannából ligroint öntött a lámpa edényébe. A ligroin az edénybe meggyult, mire az ember zavarba jött, úgy hogy a létráról sem tudott leszállni, hanem le kellett onnan rángatni. Ugy látszik, hogy az égő ligrointól ruhája is lángot kapott. Midőn a földön volt az ember a helyett, hogy eloltásához fogott volna, zavarában lefogták s a földre terpeve eloltották az égő ruhát, de azért a szerencsétlen lámpagyújtó mégis erősen összeégette magát.

— **Azt a bizonyos gondolatolvasót,** a kire mult lapunkban a rendőrség figyelmét felhívtuk, városunk mivel közönségéből is többen keresték fel s legnagyobb örömről szolgál, hogy meggyőződhetek arról a semmi alappal sem bíró mesterség mivoltáról, melylyel az ily fajta ámitók az értelmetlen embereket bolondítani szokták s világos tudatára jutottak annak, hogy emberiebb dolog a közmivelődési és jótékonyági egyleteknek juttatni azt a pár krajczárt, mint ily fajta ámitók hizlalásátszegélni elé vele.

— **Deés város** jövő évi költségvetésének deficitjét 32 percent pótdadó kivetésével ellensúlyozza; valjon mit szólnának ehhez a mi igen tisztelt városatyáink?

— **Városból község.** Háromszékvármegye ama határozata, mely szerint a m. kir. belügyminiszter rendelete folytán a rendezett tanácsu városból nagyközséggé alakult Bereczk város közigazgatásilag a kézdii járásba osztott be, a f. évi nov. hó 6-ikán 68,473. sz. alatt kelt belügyminiszteri rendelettel jóváhagyatott.

— **A kalocsai érsek aranymiséje.** A kalocsai érseki megyében mozgalom indult meg Hajnald Lajos dr. bíboros érsek aranymiséjének megünneplésére. — 1815. október 13-án született Szécsényben, Nógrád vármegyében. 1833-ban lépett az esztergomi érseki megye papnövendékei közé s harmincöt éves korában hebroni püspöki címmel már az elagott Kovács Miklós, erdélyi püspök segédje lón, öröklési joggal — coadiutor cum iure successionis — és egy évre reá utódja az erdélyi püspöki széken. A provizorium idején a bécsi reichsrath és a nagyszabeni konventikulum ellen opposziót képező erdélyi magyarságnak élére állva, oly élesen szembe szállt Schmerlinggel, hogy közte és bécsi kormány közt szakításra került a dolog. 1863-ban elhagyta főpapi székét és szerény évi javadalmazás mellett karthagói érseki címmel a római kuriánál érvényesítette fényes tehet-

ségeit, miglen a kiegyezés megtörténtével Andrássy gróf kormánya egyik első teendőjének tartotta a hazafias főpapot a trón által rehabilitáltatni és a kalocsai érsekségre kineveztetni. XIII. Leo pápa végre 1879. májás 12-én S. Maria Angelorum címmel bíborosi rangra emelte.

— **A cukorrépa-termelés** érdekében Marosvásárhelyt tartatott meg a második értekezlet a marostordamegyei gazdasági egylet körében, e hó 22-én, b. Dánffy Zoltán elnökle alatt folyt a tanácskozási, melyen báró Kemény Kálmán főispán ismertette a kormánytól nyert megbízatását. Marostorda és Kisküküllőmegyékből megjelent nagyszámú birtokosok a répa árát mmként 70 krban óhajtanák megállapítani s azt hangoztatták, hogy csak úgy hajlandók termelni, hogy ha a tervezett czokorgyár Radnóthon állítatnék fel. Az ügy tovább fejlesztését az elnök főispánra bízta. Odáig tehát szerencsésen eljutottunk volna, hogy nagy tétovázva s kedvetlenül magunkra engedünk disputáltatni egy oly kedvező alkalmat, melyet a marosmenti gazdának két kézzel kellene megragadni, de csak akkor ha a gyár épen a portánkkal szemben fog felállítatni a körözött iven mint halljuk, egyelőre csak nagyon kevés hold területen biztosították a termelést. Mi abban a nézetben vagyunk, hogy a felvetett eszme okvetetlen nagyobb felkarolásra és előzékenységre érdemes s felkérjük gazdaközönségünket, hogy a területek felajánlása által támogassák az intéző férfiak fáradozását, mindenek előtt pedig a saját gazdasági hasznukat.

— **A csodabirka.** Nagyszerű csodaállatja volt Borzea Juonnak Fogarason. Nem más csodalény, mint egy négy szarvu birka. A tulajdonos büszke volt e derék állatra, mely városszerte kiváló nagy becsüségben részesült és az utca egyik híres nevezetességét képezte. Hogy a csodaállat kitünő nevelésben részesült és igen jó husban volt, az igen természetes. Mindazonáltal, vagy talán épen ez utóbbi ténykörülmény folytán néhány tolvaj ellopta a csodabirkát és a mulattatásul mellé rendelt közönséges birkát. A tolvajok kézrekerültek — kétségkívül a csodabirka közreműködése folytán. A csodabirka most még nagyobb tiszteletben részesül.

Deák Ferencz adomája a regaléről.

Jókai Mór a „Nemzet” mai számában érdekes apróságot mond el Deák Ferenczről. A kis történet következőleg hangzik:

Nyári Páltól hallottam ezt az adatot még 1849-ben. Az 1848-iki utolsó rendi országgyűlés a pesti márczius forradalmi napok után en bloc elfogadta az urbériség megszüntetését; az ujon alakulandó népképviselői törvényhozásra utalva át ez ügynek rendezését.

Az első magyar felelős miniszterium megalakult; Deák Ferencz lett igazságügyminiszter. Legelső feladatul jutott neki az urbériség megszüntetéséről szóló törvényzikk megalkotása.

Deák azt kérdezte a minisztertanácsban.

— Bele vannak-e ebbe értve a kisebb királyi házszónvételek is.

A miniszterek egymás szemébe néztek.

Kossuth azt mondta:

— Én azt hiszem, hogy azok is bele vannak értve.

Szemere az mondta:

Én nem képelem, hogy azok is odatartoznának.

Széchenyi drasztikus mosolylyal mondá:

— Meg kell kérdezni a pesti diákokat, azok bizonyosan tudják: ők teszik az indítványt.

Klauzál szelid resignatióval fejezte ki véleményét,

— Azt a te bölcsességed fogja legjobban megoldani.

— No, most ti épen úgy tesztek velem, mint a mantuai főhadparancsnok tett a hadsegédével, szól erre Deák. Odahivta magához, hogy napi parancsot fog neki diktálni. Irja ön: „Napiparancs” — Leirta ön? Folytassa. „Mantua, február 16-ikán.” Leirta ön? olvassa fel! „Napiparancs. Mantua, február 16-ikán.” — „No a többit ugyis tudja ön; nekem a wackparádra kell mennem.”

A kollégák nevettek az adomán; de ezzel Deák Ferenczen nem volt segítve.

— Már most még sem tudom, hogy mi a minisztertanács véleménye a regalék felől?

Ekkor megszólalt a jó, becsületes Mészáros Lázár.

— Ejh! Hagyjuk meg szegény táblabíráknak legalább a veszett fejszének a nyelét.

S ez a szó döntött. A regále kimaradt az urbériség megszüntetését elhatározó törvényzikkből.

CSARNOK.

Hol verte meg Hunyadi János 1442-ben Mezid bégét?

Irta:

Dr. Temesváry János

fügyim. r. tanár.

(Folytatás.)

Értekező továbbá Bonfin-ra hivatkozik, mint olyanra, ki szintén Hunyadi Jánosnak a török fölött Maros-Szent-Imrénél 1442-ben aratott győzelméről beszél. Ezen állítása is teljesen téves. Bonfin ugyanis, miután Hunyadi Jánosnak a marosmentimrei térségekrol a török elől való visszavonulását előadja, elbeszélését így folytatja: „Mezid bég most már még nagyobb biztonságban levén, mind meszszebb kezdett barangolni s a még megmaradt helységeket tűzrel-vassal pusztította, Hunyadi János pedig a tartományt duló, felfuvalkodott ellenséget üzőbe vette, hogy mi helyt alkalmas idő és hely kínálkozik, az ellenséget megtámadja.”¹⁾ Tehát Bonfin szerint is a Maros-Szent-Imrénél eltávozott és Erdély egész más vidékein kalandozó ellenséget veszi Hunyadi üldözőbe. Bonfin aztán a többek között így folytatja: „Az előnyomuló ellenség nyomában járó Hunyadi mindent elkövetett, hogy alkalma nyíljon vagy oldalról, vagy hátulról megütöközhessen az ellenséggel. Végre, mielőtt az ellenség a tartomány határát elérte volna, egy helyiségben a törököt hirtelen megtámadta.”²⁾ Bonfin ezen szavai még inkább kétségtelessé teszik, hogy az ütközet színtere Maros-Szent-Imrénél nem lehetett. Hisz jól tudja értekező maga is, hogy a Gyulafehérvártól alig 10 kilométer távolságra fekvő Maros-Szent-Imre sokkal közelebb van, sem hogy a Gyulafehérvárról kiinduló Hunyadi oly roppant nagy számú ellenséges sereget, minő a Mezid bégé volt, napokon keresztül hol oldalvást, hol hátulról követhetett volna. Bonfin nak ezen szavai pedig: „Mielőtt a tartomány határát a török elérte volna” azt hiszem inkább illenek Szebenre, mint az Erdély közepébe beékelte és kezdetül fogva Fehérmegyébe bekebelezett Maros-Szent-Imrénre. Bonfin végre az ütközet terjedelmes elbeszélésébe ezen sokat jelentő szavait szövi be: „A leghevesebb ütközet közepette, midőn már az egyik (magyar) fél állandóan túlsúlyban volt és mindkét részen végkimerültségig folyt a harc, a Szent Imre falunál elfogott és a táborban őrzött foglyok is, minthogy inkább kívántak meghalni, mint szolgaságba hurczoltatni, fölötte alkalmasnak találván ezen időpontot, lerázva rabbillincseiket, a török ellen fegyvert ragadtak, belcsatát rögtönözve s őreiket lemészárolva lelkesülten a nyitl csatába törtek, mintal övéiket az ellenség rovására nem kissé bátorították.”³⁾ Talál-e tehát Bonfin ezen megjegyzése, ha ő marosmentimrei ütközetről beszél? Nem lenne-e neveléses marosmentimrei ütközetben Maros-Szent-Imrénél elfogott foglyokat szerepeltetni? Mindezekből világos tehát, hogy Bonfin marosmentimrei ütközetet nem érthetett és nem is értett, s így azok, kik Bonfin ezen elbeszéléséből Hunyadi János marosmentimrei (állítólagos) győzelmére következtetnek, a szerzőt teljesen félre magyarázzák.

Értekező utal továbbá Benkő József-re, ki szintén Hunyadi Jánosnak a török fölött Maros-Szent-Imrénél aratott győzelméről beszél s különösen azt hangsúlyozza értekezésében, hogy a nevezett író, Benkő, nem egyoldalulag írja le a csata történetét, hanem azt török forrásokból meríti. A török forrásokra utaló Benkőre azonban hivatkozni szerfölött neveléses. Hisz ezen forrásokban maga Benkő sem bizott, így írván: „Az írók e győzelem évének meghatározásában többnyire ingadoznak; némelyek 1443-ra, mások 1442-re, vagy közönséges évkönyveinkre támaszkodva 1441-re teszik. Mi, míg biztosabb adatok birtokába nem jutunk, a török évkönyvhez csatlakozunk s úgy hisszük (Supponimus), hogy a győzelem 1440-ben történt. Ezen évben tört be tehát Mesites, mások szerint Mezetes nagy számú seregével Erdélybe . . .”⁴⁾ Már

¹⁾ Bonfinii, Rerum Hungar. Decad. III. libro 5: „Turcam deinde populata provincia insolentius abeuntem, cum tumultuario insequitur exercitu, ut ubicunque tempus locuse occasione obtulerit, hostem interceptat.”

²⁾ Bonfinii, Rerum Hungar. Decad. III. libro 5: „Mox procedent ille hostem sequitur, et nunc a latere, nunc a tergo consequendae manus occasione quaerit. Antequam provinciae fines attingat, in quodam vico ex improviso Turcas adortur.”

³⁾ Bonfinii, Rerum Hungar. Decad. III. libro 5: „In ardentissimo bello quum ex altera parte fortuna parum variare videretur et extremis utrinque viribus pugnaretur, provinciales, qui ad Emerici villam capti fuerant et in castris servabantur, quum mori, quam in servitute abduci mallent, rati eo tempore non ultra cunctandum, fractis vinculis, in Turcas a ma sumus: intestinum proelium ineunt, cunctos obruncat, mox in pugnam animosius procedunt, suis animos addunt adimantque hostibus.”

⁴⁾ Benkő Jos., Transilvania I. köt. 177 l.: „Scriptores plerique in designatione anni, quo haec victoria evenit, hallucinari videntur; quum alii ad A. 1443, alii 1442, aut cum vulgaribus nostris Fastis ad A. 1441 referant, Nos Annalibus Turcicis subscribimus de-

pedig ezen megbízhatlan török forrásokat és „ugy hisszük, hogy a győzelem 1440-ben történt“ szavakat megczáfolják Lépes püspök siriratának szavai:

„ * * * Georgii corpus et ossa
Praesulis Transylvani Lepes
Cognominati qui Turcarum
Gladio * * * Zent. Imreh * statur
* * * * In campo * * * * truncatur
Die Bis Nono Martii Anno Domini
Millesimo CCCC. XL. Secundo“

Eder Józsefet illetőleg, ki értekező állítása szerint, szintén Maros-Szent-Imrét tartja Hunyadi János 1442-ki győzelmének színhelyét, csak azt jegyzem meg, hogy ő művének ez eseményre vonatkozó néhány sorában egyszerűen Lépes György erdélyi püspök siriratára hivatkozik, mondván: „hogy 1442-ben Erdélyben Maros Szent-Imrénél folyt le a harc, kitűnik Lépes püspök siriratából.“ Már pedig — az összes források egybehangzó állítása szerint — Lépes püspöknek a maroszentimrei térségeken való cseletés és Hunyadi Jánosnak Mező bég fölött aratott fényes győzelmét, mint két teljesen különböző dolgot egymással összetéveszteni nem lehet s nem is szabad. Különbösen is a harc (pugna) és győzelem (victoria) szavak nem levén synonym kifejezések, abból, hogy a harc első fele, mely Lépes György elcsévével befejezett nyert, Maros-Szent-Imrénél folyt le korántsem következik, ott hogy játszódott le a harc második fele is és ott aratta a török serege elől előbb visszavonult Hunyadi a végleges győzelmet. Hogy mily kevés történetírói szigorral jár el végül ez eseményre vonatkozólag Eder a forrásokat illetőleg, kitűnik már abból, hogy végszávaiban az oly kevésbé számbavehető Benkőre, kinek tévedéseit csak előbb vettük bonczkés alá, utal és annak beható olvasását ajánlja a helyett, hogy maga is Hunyadi e nevezetes győzelmének körülményeit, idejét, helyét s következményeit töle kitelhetőleg megvilágítaná.

Igaz ugyan, hogy az értekező által nagy garral idézett Pray György előadása szerint Hunyadi Maros-Szent-Imrénél győzte meg Mező béget; de hogy mennyit építhetni szerző ide vonatkozó szavaira, ki világlik már abból, miszerint állításának igazolására Bartosius oly szavaira hivatkozik, melyekből kétségbevonhatlanul előbb lehet Szeben mellett, mint maroszentimrei győzelemre következtetni.* Pray Györgyöt tehát a maroszentimrei állítólagos győzelem ügyében tekintélyképen feltüntetni neveltséges.

A mi továbbá Fejér György e győzelemre vonatkozó művét,⁹ melyre az értekező szintén hivatkozik, illeti, igaz ugyan, hogy ő Hunyadi Jánosnak 1442-ben Mező bég fölött aratott fényes győzelmét Maros-Szent-Imre falu mellé helyezi, de valjon a szeben győzelem mellett szóló érveket ezzel halomra dönti-e? Korántsem. Hisz Fejér az utközet és a rá következő győzelem elbeszélését ezen laconicus bevezetés után: „Hunyadi János 1442-ben, életének 56-ik évében, Erdélyben a török fölött igen fényes győzelmeket aratott; és pedig Szent-Imre falunál márczius 9-én¹⁰ és a vaskapunál június havában“ egyszerűen Thuróczi bizza, kinek szavait minden legkisebb megjegyzés nélkül visszhangképen adja vissza. Már pedig Thuróczi, mint a fentebbiekből világos, maroszentimrei győzelemről nem beszél.

Értekező valószínűleg Katona művének idézősekor tévedett, midőn azt mondja, hogy ő is hunyadi Jánosnak 1442-ben Mező bég fölött aratott győzelmét Szent-Imre falu mellett vivottnak tartja. Hisz Katona sem Szent-Imre, sem Szebent, mint a győze-

nec certius edocti fuerimus, annumque 1440. fuisse supponimus Hoc proinde anno Mesites, alius Mezetes . . . multis legionibus Transsilvaniam invasit, incendioque et direptionibus cuncta complevit.“ — A Vaskapunál is győzött Hunyadi 1442-ik év második felében Begler bég fölött. Az évet illetőleg itt is tévedt az éppén egyoldalú és hibás tekintélyekre hivatkozó Benkő. Szavai ezen (i. m. I. köt. 180 l.): „ciadis quam descripsimus (Mező halála) acceptio nuncio Amuralus II. Turc. Imp. ira plenus, Sophiam se contulit, ibique castrametatus Beglerbegum Romaniae Scachum Abedinem Bassam cum universis Romaniae copiis et Acanziis et Jenizaris. scilicet Socroiter militibus expeditit A. 1441; ut peragrata Valachia, Hungariam iet Transsilvaniam popularentur. Eos ad Portam Ferream delatos, impressione subita Joannes Hunyadi invasit, ingentemque exercitum cum 15,000 suidelevit, ipso etiam Beglerbego necato . . . Haec A. 1441 testibus citatis (sc. turcis) Annalibus contigerunt.“ Már pedig ezen vaskapui győzelem 1442-ben történt. Lásd Thuróczi, Chronic IV. r. 38 feje; Bonfin, Historia Pannon. D c. III. libr. 5.; Szalay, Magyarország Története. III. köt. 43 l.

5 Szereday, Collect. Monument. Templi Albae-Carolin. 10 l. — Értekező „truncatur“ helyett trucidatur szót közöl, elég helytelenül.

6 Eder Józ., Observatio s. Criticae 122 l.; „Et vero ad vicum Transilvaniae Szent-Imre 1442. pugnatum fuisse, docet epitaphium episcopi Lepes.“

7 Pray Georgii, Annales Regum Hungariae III. r. 5. könyv.

8 Bartosius in Chron. Tom. I. Monum. Gelasii Dobner: „Circa festum Pascae Tarcorum magna multitudo venerunt, potenter in Hungariam ad confinium septem castrorum . . . et Hungari congregati in eos irruerunt et eorum circa XV. millia interfecerunt et aliferunt.“ Hogy „ad confinium septem castrorum“ inkább az Erdély déli határszélehez nagyon is közeles Szebenre, mint Maros-Szt.-Imrénél illik, azt hiszem, legkisebb kétséget sem szenved.

9 Fejér Georgii, Genus, Incunabula et Virtus Joannis Corvini de Hunyad. 267. l.

10 Fejér itt is téved, hisz Lépes püspök siriratára más mond.

lem színhelyét nem említi akkor, midőn Hunyadi Jánosnak a maroszentimrei térségről a török elől való visszavonulását Thuróczi szavaival egyszerűen elbeszélve így folytatja: „Bizonyos, hogy Hunyadi még ugyanazon (1442) évben husvét táján új csapatokkal a török ellen ment s azon fényes diadalt aratott, melyet Thuróczi így beszél el: . . .“¹¹

Vége Fessler-re nézve, ki az eseményt számos a forrásokban teljesen fel nem található episoddal bővitve adja elő s a győzelem színhelyét Maros-Szent-Imréné teszi, egyszerű megjegyzésem csak az, hogy ő — miként elbeszélésének zárszávaivalhoz csatolt jegyzete tanúsítja — forrásokul csak Thuróczi, Bartosius és Chalkokondylas görög írókat használta,¹² már pedig a két előbbiről ki van mutatva, hogy azok maroszentimrei győzelemről nem regélnak, a mi pedig az utóbbit illeti — miként alább róla bővebben szó lesz — Maros-Szent-Imre helységeit még névleg sem ismert.

(Folyt. köv.)

11 Katona, Historia Critica Regum Hung. Tom. VI. ordine, XIII. pag. 217: „Certe Hunyadi hoc eodem anno circa festum Paschae cum novis copiis contra Turcas egressus, magnam in istra-gem edidit, quam Thurotius ita describit: . . .“ — „Historia Pragmatica“ című kisebb szabású művében (II. r. 266 l.) pedig ugyanazon szerző e szavak kíséretében vezeti be a Mező bég fölött kivívott győzelmét: „Revera Mezetem begum non multo post ab Hunyadi fuisse vicum, ita Thurotius perhibet: . . .“

12 Fessler, Geschichte der Ungern und ihrer Landsassen IV. r. 654—7 l. Helyesen jegyzi meg Teleký (Hunyadi) kora I. köt. 288 l.) „Fessler ugyan Bonfin és Turóczi által, de mégis sok részletekben különbözik tőlük.“

Felelős szerkesztő és lapfőnökök:

AVED JAKO.

Segéd-szerkesztő: **SZTUPJAR SAMU.**

Kiadók **PAPP ÉS FERDINÁND.**

NYILTÉR.*)

Rohseidene Bastkleider fl. 10. 50 per Robe und bessere Qual. versendet zollfrei das Fabrik-Depot G. Henneberg (k. k. Hoflieferant), Zürich. Muster umgehend. Briefe 10 kr. Porto.

* E rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget nem vállal el a Szerk.

Stein János

m. k. egyet. könyvtáros és kiadónál

381 1—1 **Kolozsvárt**

a következő művek kaphatók:

Ali bey. Kelet tündérvilága vagy Szaif Züliázán szultán. Arab rege. Fordította **Orbán Balázs.** 2 rész, 1 kötetben 2 frt.

Beneké Bajos. Az erdélyi részek helységnévtára, a legújabb közigazgatási, törvényszéki, telekkönyvi, pénzügyi, illetékkiróvási, adófelügyelői és adóhivatali, valamint postai beosztás szerint, közhivatalok és magánosok használatára, az erdélyi részek posta- és vasutahálózatának térképével. 2 frt.

Beke Bajos. Beszélgetés az új erdő-törvényről. Népszerű ismertetés közigazgatási bizottságok tagjai, erdőbirtokosok, falusbírák s mind-azok használatára, kiket az erdő-törvény érdekel, de kellő erdőgazdasági ismeretekkel nem bírnak.

Hóvirgy László. Erdély építészeti emlékei. „Erdély régiségei“ második bővített kiadása 30 fametszvény-nyel 4 frt.

Sz. 2680 — 1888. tkvi.

333. 1—1

Arverési hirdetményi kivonat.

A Gyulaféhérv. k. tvszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi hogy Bran Eva, csügedi lakos végrehajtónak, Bran George csügedi lakos végrehajtást szenvedő elleni tő e követelés és járuléai iránti végrehajtási ügyben a gyulaféhérvári kir. járásbírósg. területén a m. csügedi 205 stíjtkben A + 1 rsz. 533 hrsz egyhármadrész, továbbá a csügedi 209 stíjtkben A + 3 r. 707 hr. 41 rsz. 732/2 5 rsz. 1340 és fél hrsz. fekvők 470 frt becsárban az árverést elrendelte és hogy a fenn megjelölt ingatlanok az 1889. évi **január hó 21-ik** napján d. e. 9 órákor a Maros-Csüged köz-égházánál megtartandó árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is el fognak adni.

Árverezni szándékosok tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfo yammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. év

LX. t. cz. 170. §. értelmében a bíróságnál előleges elhelyezésről ki állított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságtól Gyulaféhérvárt, 1888. évi szeptember hó 19.

A kivonat hitelességét igazolja:

Muntyán Miklós kiadó.

Offert-Ausschreibung.

Die Garnisons-Menage in Carlsburg (Festung) benöthigt für das Jahr 1889 beiläufig **126—140.000 Kilogramm**

Rindfleisch

und wäre dasselbe zu folgende Modalitäten zu liefern:

Dass Fleisch muss in einem Locale in der Festung ausgeschrottet werden, und dürfen per Ko nur 12 dec. Zuwege kommen.

Der Preis ist per Kilogramm in Kreuzern mit Bezug auf den städtischen Marktpreis oder fix zu stellen.

Die gestempelten Offerte haben bis **10. December 1888.** recommandirt an die Garnisons-Menage-Verwaltung einzulangen und am Couverte durch die Aufschrift „Fleisch-Offert“ kenntlich zu sein.

Ferners hat jeder Offerent per Post-Anweisung ein Vadium von 100 fl. einzusenden.

Der Ersteher hat eine Caution von 1000 fl. im Baarem oder Werth-Papieren zu Leisten. Carlsburg, am 18. November 1888.

Die Garnisons-Menage Verwaltung.

330 2—2

Csak ezen védjeggyel valódi

Dr. Lieber tanár

IDEG-ERŐ-ELIXIRJE

Partosán gyógyítja a legmagakacsabb ideg-betegségeket, különösen a sápadtságot, kéjemetlen érzést, főfájást, mig éneket, szívdobogást, gyomorhatsást. — Közélekedés után minden ívvel mellé adott körözvény Pénybeli üdös vagy udnyvétel kapható a gyógytárakban áruvege 2 frt. — 3 frt. 50 kr. — 6 frt. 50 kr. Főváros: Budapest Török J. gyógytárban. Rakárak: Nagyszébenben gyógytár a g-nli kereszthez. — Szelityén Wenich A. gyógyszerészében, — Deveczenben Dr. Rothschuck gyógytárban. 162. b. 13—13

LEHOUBLON
szivar-kapapír
a valódi
LEGJOBB
a valódi
Cawley & Henry-től Parisban.
Francia gyártmány
121 30—26 Órákódunk utánatartó!

Kitüntetések:

A Király 6 Felsőgtől: Legfelsőbb elismerés kitűnő ipari tevékenységért, koronás arany érdemkereszt, arany érdemkereszt. Az 1882. évi trieszti kiállításnál, mint a bíráló-bizottság tagja és az 1885. évi budapesti orsz. kiállításnál mint

a bíráló bizottság alelnöke versenyen kívül.

Sz. és kir. szab. udv. hangszergyár

Schunda Venczel József

a m. kir. operaház és a nemzeti színház szállítója **BUDAPESTEN.**

Ajánlja mindennemű saját műhelyében készült réz-, fa-, fuvó-, vonó és ütő-hangszereit

CZIMBALMAIT

ugyszintén mindennemű belföldi és valódi olasz húrok nagy választéku raktárát.

Czimbalmokról és ezek kellékeiről szóló kimerítő képes árjegyzékek kívánatra megküldetnek, a kiadásomban megjelent magantanulásra alkalmas gyakorlati czimbalom-iskola pedig nálam kapható.

Gyár: **Budapest IX. Magyar-utca 26.**

a „Dávid Királyhoz“, saját házában. 345 6—3